

Joan Ridao

+ SEGUEIX-ME

15/12/2023 [Leer en castellano](#)

Drets històrics

🕒 3 min

6

Carles Puigdemont en la seva intervenció al Parlament Europeu, amb Pedro Sánchez de fons. RONALD WITTEK / EFE

Pel que sembla, no ha agradat gens en determinats àmbits polítics, però també historiogràfics, que hi hagi hagut qui es retrotragués al

investidura de Pedro Sánchez. Ja se sap que el que per a uns no deixa de ser un exercici nostàlgic i preliberal, que no cap a la Constitució, alfa i omega de les nostres vides, per a d'altres constitueix el fonament d'un pluralisme d'arrel historicista i de la persistència d'un conflicte polític entre Catalunya i Espanya. El que per a uns és poc més que un mite forjat en una derrota escaiguda en mig d'un plet dinàstic en clau europea de primers del segle XVIII, per a d'altres és un relat que situa l'origen del contenciós en una guerra provocada per la defensa de les constitucions de Catalunya i contra el despotisme monàrquic. Per aquí no avançarem.

Inscriu-te a la newsletter Pensem

Les opinions que et fan pensar, t'agradin o no

INSCRIU-T'HI

Certament, cal reconèixer que la construcció de l'Estat modern des del segle XVIII no es pot entendre com un procés interromput. A més, l'evolució del catalanisme –si es pot dir així– durant l'etapa borbònica i el liberalisme del XIX denoten, fins a l'emergència primer del regionalisme i després del nacionalisme, a finals del divuit, una certa acomodació política i econòmica de les classes dirigents, fins i tot pagant un preu alt per la llengua i la cultura pròpies. Però això és tan veritat com que ningú no troba que sigui un anacronisme insofrible que els bascos invoquessin el seu 1714 (el 1839 de la Primera Guerra Carlina) per reivindicar el restabliment dels seus furs durant el debat constituent del 1978. O potser és que els bascos van ser més llestos i els catalans van negligir aquesta mateixa possibilitat, amb les

Sigui com sigui, la poderosa i allargada ombra del Conveni de Bergara entre liberals i carlins (l'abraçada entre Maroto i Espartero que ens van ensenyar a l'escola en temps preinforme PISA) apareix a la Constitució en forma de drets forals, i els drets històrics de Catalunya i la Corona d'Aragó, no. I la possibilitat d'annexió entre els territoris del País Basc i de Navarra també hi apareix, mentre que l'única vegada que surt la paraula *federació* a la carta magna és per prohibir-la, en un precepte pensat per impedir precisament la revertebració dels Països Catalans. En suma, ara sí que podem dir que, tret de comptades excepcions, els constituents catalans potser van estar més preocupats de garantir la democràcia i de liderar el pilot de la generalització autonòmica abans que de buscar singularitats amb origen en una cosa tan retrògrada com l'Antic Règim.

El TC no va tenir inconvenient en afirmar que els drets històrics de Catalunya ja s'havien exercit (i exhaurit) en accedir a l'autonomia, negant una continuïtat històrica només truncada per imposicions autoritàries

Els que vam viure intensament l'intent d'introduir a l'Estatut del 2006 la referència als drets històrics, el record de les institucions seculares de Catalunya i la tradició jurídica catalana com a fonament de l'autogovern i de l'assoliment del que en vam dir una "posició singular" de la Generalitat en qüestions com la llengua, la cultura, el dret civil o el sistema institucional, recordem molt bé l'oposició política que allò va provocar. Fins i tot la hilaritat (algú els va qualificar de "drets històrics", degut a la insistència dels seus promotors). I això que

amb altres paraules, ja al Parlament es va produir un alineament entre els partidaris d'un ordre constitucional normatiu, per als quals l'única font de legitimitat era la Constitució del 1978, i els partidaris de l'existència d'uns drets i unes institucions pròpies i preexistents a la Constitució del 1978, cosa tan evident que fins i tot la mateixa Constitució va reconèixer al donar una via privilegiada per accedir a l'autonomia als territoris que havien plebiscitat estatuts d'autonomia en el passat, en clara al·lusió al període republicà, a més de gaudir d'un règim preautonòmic després de la mort de Franco. I recordem la resposta del Tribunal Constitucional, que va dir que això només era permès a bascos i navarresos, negant qualsevol possibilitat d'emparar un tractament mínimament diferencial o asimètric de l'autogovern de Catalunya. A partir d'un positivisme exacerbant, el TC no va tenir inconvenient en afirmar que els drets històrics de Catalunya ja s'havien exercit (i exhaurit) en accedir a l'autonomia, negant una continuïtat històrica només truncada per imposicions autoritàries. Per si de cas. I és que no es tracta d'una apologia històrica, sinó d'una qüestió política. El debat d'aquests dies ens ho ha tornat a recordar.

Joan Ridao és professor de dret constitucional de la Universitat de Barcelona i lletrat del Parlament